

จรัสดาว อินทรทัศน : กระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย

(Grammaticalization of Verbs into Prepositions in Thai) อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร.

อมว ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, ศ. ดร. วิจินตน์ ภาณุพงศ์, 194 หน้า ISBN 974-634-826-4

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา และอธิบายปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในภาษาไทย ซึ่งเรียกว่า กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ กล่าวคือคำที่มีรูปเดียวกันสามารถทำหน้าที่ได้มากกว่าหนึ่งอย่าง เช่น คำว่า เข้า ถึง จาก ฯลฯ อาจเป็นได้ทั้งคำกริยา และคำบุพบท ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า มีคำอะไรบ้างที่มีลักษณะเช่นนี้ ปริบทของคำเหล่านี้เป็นอย่างไร และสรุปเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้จำแนกคำเหล่านั้นได้แน่นอนว่า เป็นคำกริยากลุ่มหนึ่ง และคำบุพบทอีกกลุ่มหนึ่ง หายที่สุด ผู้วิจัยต้องการอธิบายกระบวนการกลายเป็นคำบุพบทของคำกริยา

จากข้อมูลภาษาเขียนที่สุ่มเลือกจากวารสาร และนิตยสารที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2533-2537 ผู้วิจัยพบว่าคำที่มีลักษณะดังกล่าว มี 23 คำ ทางด้านวากยสัมพันธ์ คำบุพบทมีลักษณะต่างกับคำกริยา คือ คำบุพบทไม่ปรากฏร่วมกับคำปฏิเสธ ไม่ ในขณะที่คำกริยาสามารถปรากฏได้ คำบุพบทจะปรากฏนำหน้านามวลีเสมอ แต่คำกริยาบางคำไม่ปรากฏนำหน้านามวลี คำบุพบทจะไม่สามารถแยกออกจากรวมวลีที่ปรากฏร่วมด้วย เพราะเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยองค์ประกอบเดียวกันคือ บุพบทวลี ถ้าจะย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยค ต้องย้ายไปพร้อมกับนามวลีเสมอ ในขณะที่คำกริยาไม่มีคุณสมบัติเช่นนั้น ทางด้านอรรถศาสตร์ คำกริยามีความหมายบอกสภาพ หรือการกระทำของประธาน ส่วนคำบุพบทมีความหมายบ่งความสัมพันธ์เชิงการกระทำระหว่างคำกริยากับนามวลี คำกริยาส่วนใหญ่ในขอบเขตการศึกษา นี้มีความหมายประจำคำเพียงความหมายเดียว แต่คำบุพบท อาจมีความหมายประจำคำบ่งความสัมพันธ์เชิงการกได้มากกว่าหนึ่งการก คำกริยาบางคำอาจมีความหมายแฝงแสดงทัศนคติ หรืออารมณ์ด้วย ในขณะที่คำบุพบทมีแต่ความหมายตรง

ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ มาอธิบายปรากฏการณ์นี้ และได้ข้อสรุปว่า คำบุพบทเป็นคำที่กลายมาจากคำกริยา เนื่องจากคำกริยานั้นได้ผ่านกระบวนการทางความหมาย ได้แก่ การที่ความหมายจางลง การคงเค้าความหมายเดิม และการเกิดความหมายทั่วไป หรือการขยายขอบเขตเชิงอุปลักษณ์ และผ่านกระบวนการทางโครงสร้าง ได้แก่ การบังคับการปรากฏ และการวิเคราะห์ใหม่ กระบวนการเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียว และมีความต่อเนื่อง

ภาควิชา ..... ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ..... ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติ ..... อินทรทัศน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... อ. วิจินตน์ ภาณุพงศ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... อ. ประสิทธิ์รัฐสินธุ์